

Citlivě přečtený Dostojevskij

Inscenace Bratrů Karamazových uzavřela v brněnské **Huse na provázku** Morávkovu divadelní tetralogii Sto roku kobry z děl Fjodora Michailoviče Dostojevského.

KATEŘINA BARTOŠOVÁ

Inscenovat Bratry Karamazovy znamená zápasit s mnohohlásou předlohou. Členitý děj je třeba nejen zjednodušit, ale hlavně získat věrný koncentrát všech zápasů o Boha, smysl a odpovědnost, jež příběh skrývá. Vladimíru Morávkovi se v závěrečném dílu tetralogie nejen v mnohém podařilo zachovat obsah předlohy, ale i sugestivně rozkrýt vlastní interpretaci.

Jediný organismus se společnými kořeny

Morávek využil Scherhaufferovu a Pitínského dramaturzi, která se hrála na Provázku počátkem 80. let. Některé chybějící motivy doplnil, největšího posunu ale dosáhl neobsazením role starého Karamazova. Jeho postavu poskládal z trojice bratrů ostrým střihem se proměňujících v otce a zpět. A tak se nejen bratři, kteří jsou vizuálně propojeni stejným kostýmem, ale všichni Karamazovci včetně chlápěného otce Fjodora Pavloviče proměnili v jediný organismus se společnými kořeny. Tento klíč k postavám i inscenaci je divadelně efektivní i opodstatněný. Jde po smyslu předlohy a otevírá téma zla a jeho stálé přítomnosti, již nikdo není uchráněn. Ani bytosti tak zářivé jako nejmladší z bratrů, Aljoša.

Přítomnost zla. Hostující Lucie Vondráčková (Kateřina Ivanovna) a Jan Budař (Aljoša).

Foto Jef Kratochvíl

Věřící Aljoša je režisérem i představitelme pochopen jako v málo které z adaptací. Jan Budař ho dokázal převést daleko od hloupých návků a prostomyslných pobožníků. Je na svém místě v karamazovském soukolí: nepochopitelně čistou vírou vyzbrojený, s dětsky nejistým úsměvem a přesto nejpevnější, s laskavostí, jaké se mohl vyučít jen u starce Zosimy hledícího přímo do lidských srdcí. A tak, přestože se z Aljošova pobývání v klášteře neukáže nic, lze postavu vnímat v přesných rysech. Výborný je také vznětlivý Dmitrij (Jiří

Vyorálek) i racionální Ivan (Petr Jeništa), kteří jsou nejsilnější v dynamické souhře, v níž nechávají probleskovat tvář nízkého otce. Těžko posoudit, nakolik u nich budou čitelné pro nečtenáře Dostojevského také všechny vrstvy charakteru a s nimi i motivy, jež nesou (u Ivana chybí jasnější vysvětlení odpovědnosti za vraždu otce). Smerďakov Tomáše Sýkory je od počátku nenápadně pokrivený, mrzká a nejnešťastnější podoba otázek po Bohu vtělená do Karamazova nevlastního syna a vraha, dětská Liza Evy Vrbkové, exaltovaná Kateřina

Ivanovna hostující Lucie Vondráčková i další.

Dramaturgie je postavena na scéně vyšetřování vraždy starého Karamazova, kolem níž se rozvíjejí reminiscence událostí a vztahů. Hraje se v duchu celé tetralogie v groteskní stylizaci a natolik odlehčeně, že každá z postav i scén neopomene být i zábavná. Vypjaté scény účinně zjemňuje i výborná hudba Petra Hromádky. Z tohoto pohledu už se zdají být nadbytečné režisérovy zcizující vstupy, jež mají být další protiváhou patosu románu (monolog Simony Pekové o víře v Di-

vadlo Husa na provázku apod.). Přestože adaptace nedopovídá vše, základní vztahy mezi postavami vyjeví přehledně. Útržkovitě vyprávěný děj pak překryje vrstva vypovídající o boji o boží existenci. Z románových dějových odboček využil Morávek pouze Ivanovu báseň v próze Velký inkvizitor o střetu institucionalizované církve a živého Krista. Radí ho později a šikovně jím otevírá velké finále. Scéna s Inkvizitorem (Petr Oslzlý) je sice příliš konkrétní, ale působí monumentálně - inkvizitorovi s kněžskou stólou tvoří pozadí postavy ve špičatých kápích španělských kajčičků přecházející v různých úrovních jeviště. A po ní následuje odsouzení Dmitrije a velkolepě zrychlené a zkoncentrované karamazovské převtělování do nestoudného otce.

Poněkud rozbředlý je však úplný závěr. Režisérovy citace z předcházejících děl jsou hrou, která jej spíš rozmělnuje. Snaha po zklidnění bouře do harmonie je srozumitelná a správná, závěrečná píseň o věčné vzpomínce ale vypadá z kontextu a tak konejšíví zpívá jen o neurčitě smíření. Škoda. Jinak Morávek na jeviště dostal hodně z toho, co z románu s velikou citlivostí přečetl.

HODNOCENÍ LN

★★★★★

F. M. Dostojevskij: Bratři Karamazovi: Vzkříšení

Režie: Vladimír Morávek
Scénář: Peter Scherhauffer a J. A. Pitínský
Hudba: Petr Hromádka
Scéna: Jan Štěpánek
Kostýmy: Kamila Polívková.
Husa na provázku, premiéra 10. 2.

ZPĚV

Kühnův sbor hledá nové členy

PRAHA Kühnův dětský sbor, těleso s více než šedesátiletou tradicí, přijímá nové členy. Děti od 5 let, které mají zdravý hlas a rády zpívají, se mohou přijít představit do auly Masarykovy školy na Ortenově náměstí (Praha Holešovičce) 22. nebo 23. února od 17 do 19 hodin.

Nyní se sbor připravuje na světovou premiéru opery Jiřího Temla Císařovy nové šaty, jejímž námětem je známá pohádka Hanse Christiana Andersena. Premiéra se uskuteční 26. dubna v aule ZŠ TGM na Ortenově náměstí.

Dále se v předvelikonočním týdnu uskuteční dva koncerty ve spolupráci s francouzským orchestrem Jeune Orchestre Martenot. Pod taktovkou dirigenta Michela Moureau zazní Poulencova skladba Litanies a la Vierge Noire a Misa breve Charlese Gounoda. kul

HUDEBNÍ NÁSTROJE

Petrof představil nový model klavíru

HRADEC KRÁLOVÉ Na mezinárodním veletrhu hudebních nástrojů Namm Show v Anaheimu (USA) uvedla společnost Petrof na trh nový model koncertního klavíru. Jmenuje se P 210 Pasat a vzbudil svou unikátní konstrukcí, vlastnostmi a designem velkou pozornost. btw

